

Oudheidkundige Kring 'Geertruydenberghe'

Opgericht op 12 november 1974

Omvat de plaatsen Geertruidenberg, Raamsdonk en Raamsdonksveer

KringNieuws

Hart voor Historie

Colofon

53e jaargang, nummer 4,
april 2023
KringNieuws verschijnt
minimaal 8x per jaar

Secretariaat (ad interim):

Blokvang 11
Raamsdonksveer 4942 BP
mobiel +31 6 40411815

E-mail:

info@oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Redactie:

John François

Kopij voor KringNieuws

john.francois@hotmail.com

Sluitingsdatum kopij:

28 april 2023 (voorlopig)

Druk: Copyshop te
Raamsdonksveer

Afzonderlijke hoofdpunten:

Uitnodiging lezing	1
Verslag lezing	2
Uitnodiging ALV / oproep werkgroep jubileum	3
Voor u gelezen	4
Aankondiging / Vacature / Zoldervondst	5
Divers nieuws / agenda	6

Bezoek onze website!

Ga naar:

www.oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Speciale aandacht

www.canon-geertruidenberg.nl

Rekeningnummer:

Rabobank
NL42 RABO 0115 6003 10
KvK nr. 40271212

Uitnodiging voor een Lezing over "De Langstraters"

Datum: donderdag 20 april 2023
Spreker: Dhr. Nol Kleijngeld
Locatie: De ontmoetingsruimte van de GertrudisStaete
Adres: Venestraat 18 4931BP Geertruidenberg
Tijd: 20.00 uur (inloop va 19:30 uur)

Dhr. Nol Kleijngeld

Nol Kleijngeld is geboren en getogen Waalwijker. Hij studeerde geschiedenis in Tilburg en Nijmegen. Hij gaf les aan middelbare scholen in Midden-Brabant. In 1995 verruilde hij het onderwijs voor een politieke loopbaan. Hij was 21 jaar burgemeester, waarvan de laatste veertien jaar in Waalwijk. In 2021 ging hij met pensioen.

Het boek Langstraters

In zijn lezing Langstraters vertelt Dhr. Kleijngeld over de geschiedenis van de streek. Om te kunnen overleven, leveren bewoners eeuwenlang strijd tegen het water. Honderden jaren is De Langstraat grensstreek tussen Brabant en Holland en zodoende meestal strijdtooneel in oorlogstijd. Als bakermat van de Nederlandse leer- en schoenindustrie heeft de streek afwisselend glorieertijden en diepe crises beleefd. Een gezamenlijk beleefde geschiedenis heeft De Langstraat volgens Dhr. Kleijngeld tot een eenheid gemaakt. De spreker maakt van een ingewikkelde geschiedenis een boeiend verhaal. Hij wisselt persoonlijk, historisch en bestuurlijk perspectief met elkaar af. Sommige lijnen trekt hij tot in de tegenwoordige tijd door.

De toegang is gratis ook voor niet-leden

Zie ook <https://geertruydenberghe.nl/agenda-item/geplande-lezing/>

Verslag Lezing over "Wonderen in het zonlicht"

Datum: donderdag 16 maart 2023
 Spreker: Dhr. Hans van den Broek
 Locatie: De ontmoetingsruimte **van de GertrudisStaete**
 Adres: Venestraat 18 4931BP Geertruidenberg

Op donderdag 16 maart vond de lezing "Wonderen in het zonlicht" plaats in de Mauritssteete te Geertruidenberg, voorgedragen door de gepensioneerde radioloog Hans van den Broek. De heer Van den Broek staat bekend om zijn lezingen over de geschiedenis van de geneeskunde en deze keer beschreef hij de raakvlakken tussen de wetenschap en wonderen uit de periode 1300-1750.

Tijdens de causerie werden boeiende feiten en eigenaardigheden over de geneeskunde uit die tijd belicht met relativerende humor. De spreker vertelde over de genezing van krankzinnigen die door de duivel bezeten waren en over lamme kinderen die weer gingen lopen. Sommige genezingen werden toegeschreven aan het vitamine D-tekort, waardoor botten broos en pijnlijk worden. Door naar een bedevaartplaats te lopen, veranderde onderweg de voeding met eieren en vettemelk en kreeg men veel zonlicht. De spreker verzekerde het publiek dat iemand met een vitamine D-tekort in vijf dagen zienderogen kan opknappen, een wonder! Opmerkelijk was dat mensen hun ontwrichte heup zelf in de kom zetten doordat ze op de bedevaartplaats moesten knielen, en dat liesbreuken weer in de buik terug gleden door het dragen van een breukband. Er werden echter geen mededelingen gedaan over hoe deze "genezingen" verliepen.

Dhr. Hans van den Broek tijdens zijn lezing

De spreker deelde ook een verhaal over wat een moeder deed bij een kind met koortsstuipen en hoe de eerste syfilispatiënten in Nederland terecht kwamen.

Tussen alle wonderen door kwamen juweeltjes aan vergeten kennis boven water over kaarsen en het vernoemen van kinderen naar een heilige, meestal Maria. Ook het fenomeen van het wisselkind werd aangehaald. Dit hield in dat als een kind een ernstige afwijking vertoonde, de ouders geloofden dat het kind was verwisseld door hogere

machten en zij niet aansprakelijk waren voor wat er met het kind was gebeurd. De spreker, de gepensioneerde radioloog Hans van den Broek, wist de aanwezigen te boeien met verhalen over het leven in een andere tijd, waarin mensen op bedevaart gingen vanwege allerlei soorten wonderen en genezingen. Elke bedevaartplaats had zo zijn eigen specialiteit op het gebied van genezingen en deze bevonden zich doorgaans op een dag "gaans" (lopen) van elkaar.

Ten slotte benadrukte de spreker dat in deze tijd, waarin alles wetenschappelijk wordt onderzocht, we anders naar deze zogenaamde wonderen kijken.

Het grootste wonder is volgens hem het leven zelf!

Een goed bezochte lezing met ruim dertig bezoekers

We verwelkomen u graag bij de laatste lezing voor dit seizoen, over "De Langstraters", gepresenteerd door de heer Nol Kleijngeld op 20 april 2023 om 20:00 uur. De lezing vindt plaats op de GertrudisStaete, Venestraat 18, 4931BP Geertruidenberg.

Uitnodiging voor de Algemene Ledenvergadering van de Oudheidkundige Kring 'Geertruydenberghe' op donderdag 20 april 2023

Geertruydenberg: 20 april 2023
 Ons kenmerk: ALVOKG2023

Contactpersoon: Jan van Gils
 Telefoonnummer: 06-40411815

Onderwerp: uitnodiging voor de algemene ledenvergadering van de Oudheidkundige Kring 'Geertruydenberghe' op donderdagavond 20 april 2023 Locatie: GertrudisStaete Venestraat 18 te Geertruydenberg.
 Tijd: 19.00 uur met aansluitend de lezing.

Agenda:

1. *Opening en mededelingen*
2. *Goedkeuring verslag algemene ledenvergadering 2022*
3. *Jaarverslagen 2022*
4. *Financieel overzicht 2022, begroting 2023 en balans 2022*
5. *Bevindingen van de kascommissie*
6. *Benoeming kascommissie 2023*
7. *Benoeming tot bestuurslid van de heer J.C.A. van Dijk*
8. *Huldiging jubilarissen*
9. *Rondvraag*
10. *Sluiting met aansluitend om ca. 20.00 uur een lezing. Spreker is de heer Nol Kleijngeld, onderwerp "De Langstraters".*

Algemene Ledenvergadering

Alle stukken worden vooraf aan de vergadering, digitaal toegezonden aan die leden waarvan het e-mailadres bij het secretariaat bekend is. Op deze vergadering liggen de stukken, in een zeer beperkt aantal achterin de vergaderzaal ter inzage voor die leden die geen e-mailadres hebben.

Oproep voor de werkgroep 50 jaar Oudheidkundige kring

Beste leden,

Het is bijna zover: ons 50-jarig jubileum op 12 november 2024! Een mijlpaal om trots op te zijn en natuurlijk willen we dit niet zomaar voorbij laten gaan. Daarom zijn we op zoek naar enthousiaste leden die samen met ons een onvergetelijke dag willen organiseren.

We willen graag een werkgroep vormen die dit evenement gaat ontwikkelen en organiseren. De werkgroep krijgt de vrijheid om binnen een af te stemmen budget een leuke en creatieve invulling te geven aan deze dag. Of het nu gaat om een sportieve activiteit, een cultureel uitje, een feestelijke bijeenkomst of iets geheel anders, we zijn benieuwd naar jullie ideeën!

Ben jij een creatieve geest met organisatietalent? Of wil je juist je handen uit de mouwen steken en meehelpen met de voorbereidingen? Meld je dan nu aan voor de werkgroep en maak samen met ons van ons 50-jarig jubileum een dag om nooit te vergeten!

Stuur een e-mail naar j.a.van.gils@casema.nl of telefonisch +31 6 40411815 U mag ook reageren naar de redactie van dit blad. We zien je aanmelding graag tegemoet!

Met vriendelijke groet, Het bestuur OKG

Voor u gelezen: (uit de bibliotheek OKG)

In de bibliotheek van de Oudheidkundige Kring staan heel veel boeken. In deze rubriek wil ik regelmatig een boek of speciale uitgave onder de aandacht brengen.

Deze keer heb ik een boekje "De Biesbosch, Gisteren, vandaag en morgen" gelezen. Het is geschreven door Paul de Schipper. Het is in 2010 uitgegeven door de Vêrse Hoeven uitgeverij.

Het voorwoord, Een reis door de tijd, is geschreven door Johan van Uffelen, hoofdredacteur van BN De Stem. "Getijdenboek van de geschiedenis"

De Biesbosch zoals wij die nu kennen, ontstond door een eeuwenlange wisselwerking tussen de krachten van water, flora, en mensenhanden. Ooit het karige domein van griendhakkers, rietsnijders, biezenvechters, eendenkooien en boeren. Nu vooral een natuurgebied dat zijn weergaloze schoonheid door het jaar heen in vele varianten toont.

De Biesbosch gisteren, vandaag en morgen is een reis door 1000 jaar Biesbosch. Verbeeld in verhalen, die verslaggever Paul de Schipper schreef voor dagblad BN DeStem. Hij schrijft alsof hij fotografeert of schildert. Close ups en panorama's met mensen op de voorgrond en de natuur als decor.

De slinger van de tijd heeft in de Biesbosch rare capriolen uitgehaald. Al 3000 jaar geleden woonden er mensen in armzalige hutten die op eilanden leken te drijven. Tussen het jaar 1000 en 1421 trokken duizenden mensen de superpolder Grote Waard binnen. Vruchtbaar land dat echter door onze eigen gulzigheid weer verdronk. Na de St. Elizabethsvloed kwamen de vissers. Toen de griendwerkers. En de boeren die in de negentiende en twintigste eeuw als zwoegende kolonisten polders op het water heroverden.

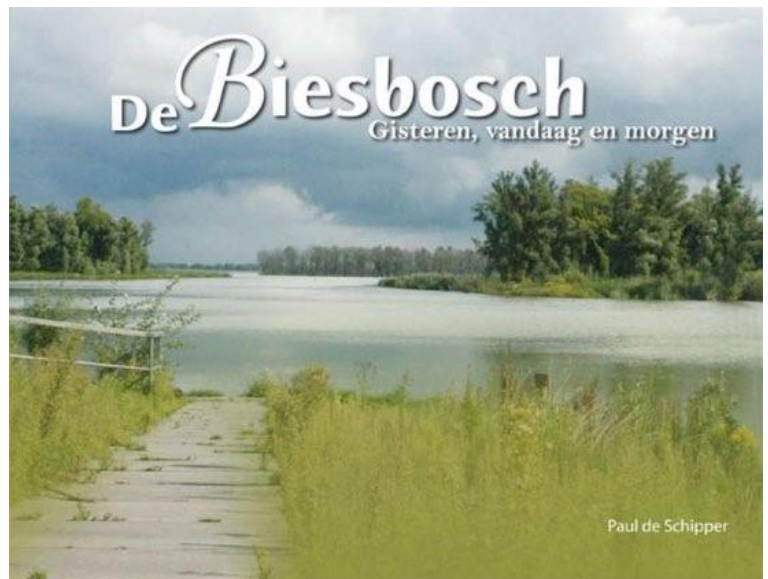
Het getij spoelde 549 jaar door de Biesbosch. Tot de Haringvlietdam in 1970 de magische kracht van de stromingen abrupt tot stilstand bracht. De gestolde eb bracht een vloed aan recreanten die we met nota's en plannen proberen in te dammen.

En nu moeten de laatste bewoners, naar het twintigste eeuwse inzicht, het veld ruimen. Ze moeten plaats maken voor planmatige vergroening. En, wederom, voor het water. Want de Biesbosch moet, door uitgegraven geulen en opengebroken polders, water afvoeren als hogerop in het rivierengebied dijken dreigen door te breken.

Anno 2010 wonen er nog drie gezinnen in de eilandpolders van de Brabantse Biesbosch. Op de Vischplaat, in de Moordplaat en in De Dood. Het is voorlopig de laatste menselijke aanwezigheid.

De Biesbosch als getijdenboek van de geschiedenis. Veel veranderde in de Biesbosch. Elke keer is de natte wildernis weer welvarend geworden, maar blijvend kwetsbaar. En nooit verdween de gulzigheid waarmee we eigenzinnig proberen dit gebied onze wil op te leggen."

In het boek neemt de schrijver u mee door de tijd. Het begint met het ontstaan van de Biesbosch, de Maas die er dwars doorheen stroomde, de Romeinen die (kort na het begin van onze jaartelling) binnentrokken en een "snelweg" aanlegde langs de toenmalige Maas, langs het plaatsje Caspingio. Dit plaatsje lag ongeveer 3 km

ten noorden van Drimmelen. Rond 900, als Noormannen zijn verjaagd, heette regio waar nu de Biesbosch ligt, het Silvia Meriwido, ofwel het Merwedewoud. De eerste nederzettingen verschijnen. Een ervan is het dorp Erkentrudenkerke, noordelijk van Lage Zwaluwe. Uit een lappendeken van gorzen, eilandjes en slikken ontstaat een enorme landbouwpolder: de Grote of Hollandsche Waard, met ongeveer 30 parochiedorpen, 45.000 ha groot (48 km lang, 10-15km breed). Er komen kerken, kloosters en kastelen. De Grote Waard staat bekend om zijn graanvelden. Graan is dan ook één van de belangrijkste inkomstenbronnen. Graan, maar ook turf, wordt over de rivieren (de Maas, de Werken, de Dubbel, De Dussen, de Alm en de Donge) afgevoerd naar de markt in Dordrecht.

De winter van 1421 is bar. Het vriest tot in Parijs. Daarna stijgt het water, dijken begeven het. Waar akkers lagen, ontstaat een binnenzee, die tot de poorten van Dordrecht reikt. De Donge groeit uit tot een rivier van wel 700 meter breed.

Rond 1500 is de Grote Waard afgeschreven.

Naast een stuk geschiedenis zijn in het 96 pagina's tellende boekje 22 verhalen verzameld van die op de één of andere manier iets met de Biesbosch hebben: Frans Peeters, schipper van de Fluisterboot, Biesboschboer Jan Saarloos, kunstschilder Jelle Jouwsma en Jan de Ruijter, de laatste rietsnijder van de Biesbosch.

Nieuwsgierig geworden naar dit boekje. U kunt het lenen in de bibliotheek van de Oudheidkundige Kring.

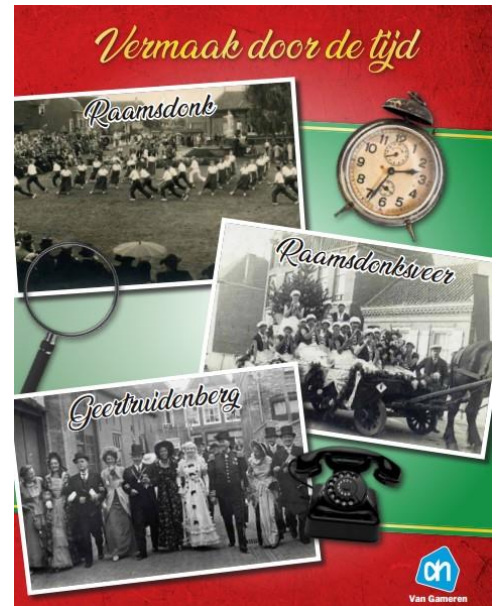
Aankondiging plaatjes-verzamelalbum "Vermaak door de tijd".

De afgelopen maanden is door leden van het Veers Erfgoed, Raamsdonks Historie en de Oudheidkundige Kring Geertruydenberghe hard gewerkt aan het samenstellen van een nieuw verzamelalbum. Dit album komt half april in omloop. Plaatjes kunnen, net zoals bij het vorige plaatjesboek "Dwalen door de tijd" gespaard worden bij Albert Heijn in Raamsdonksveer. Dit keer is het thema "Vermaak door de tijd".

U wordt, als lezer, meegenomen langs de harmonieën van de 3 kernen, de diverse zangers, bandjes, koren, theatergroepen, maar ook horecagelegenheden. Ook komen feesten uitgebreid aan bod.

Mocht u het boek niet compleet krijgen, dan organiseert het Veerse Erfgoed in het weekend van 17 en 18 juni as. tijdens het Fêrstival een ruilmiddag in het Koningspark in Raamsdonksveer.

Zie hiervoor, tegen die tijd, de sociale mediakanalen en de kranten.

Mededeling vanuit het bestuur

Op zoek naar een uitdagende functie in de geschiedenis en cultuur van onze voorouders?

De Oudheidkundige Kring heeft een vacature voor een secretaris die het secretariaat vorm wil geven. Als spil van de organisatie beheer je belangrijke documenten, coördineer je evenementen en onderhoud je contacten met leden en partners.

Geïnteresseerd? Neem contact op met Jan van Gils via j.a.van.gils@casema.nl of +31 6 40411815.

Zoldervondst oude gravures: origineel (relatie-)geschenk!

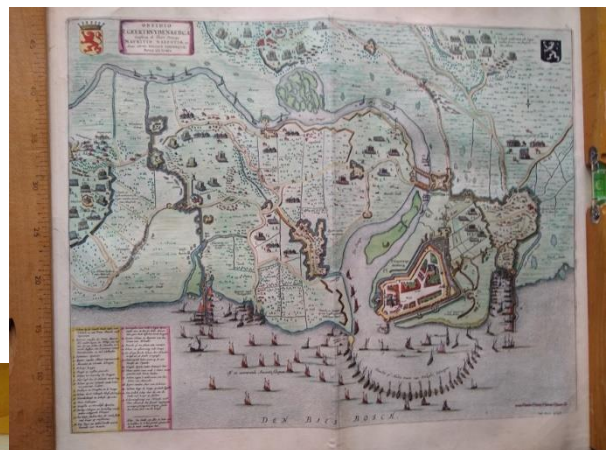
Bij ontruiming van een Belgische zolder kwamen 8 oude (17e en 18e eeuw) gravures van Geertruidenberg en één van Huis te Altena tevoorschijn. Deels met (vooroorlogs?) etiket van een Leids antiquariaat. Alle zijn de originele druk. Deze bied ik (particulier) te koop aan.

Het betreft o.a. de inneming in 1573, het beleg van 1593, en diverse stadsgezichten vanaf het water.

Formaten van klein (13x20) tot groot (45x55). Niet ingelijst. Min. prijzen €75 tot €200.

Drie voorbeelden (zie foto's).

Mail voor meer informatie naar: carkees51@gmail.com

Ledenvaria:
Nieuw leden:

Agenda:

De Oudheidkundige Kring is elke maandagavond aanwezig in de Schattelijn vanaf 20:00 uur. Ook u bent van harte welkom om eens kennis te maken. U vindt ons op het adres Vismarktstraat 4a (de grote deur aan de voorzijde binnen gaan. Een meter of vier rechts vind u een groene deur, dan naar de eerste verdieping.

- Vergadering bestuur OKG

Geen vergaderschema opgesteld.(om de ca 6 weken)

- **Lezingen Oudheidkundige Kring, alle lezingen vinden plaats in de GertrudisStaete Venestraat 18 te Geertruidenberg, u bent van harte welkom vanaf 19:30 uur. Aanvang lezing 20:00 uur.**

20 april Algemene Leden Vergadering,

20 april aansluitend aan de ALV een lezing "De Langstraters" Nol Kleijngeld

Overig:

1 december '22 – 25 juni '23 Expositie St. Agnes Museum De Roos te Geertruidenberg.

21 maart 2023 lezing: Het waarom van Breda. De lezing vindt plaats in Ontmoetingscentrum De Vlieren (Monseigneur Nolensplein 1, Breda) en start om 19.30 uur.

Geertruidskerk:

23 april / Brocantemarkt Geertruidskerk

27 april t/m 7 mei / Reizende Tentoonstelling Peerke Donders i.s.m. het Peerke Donders Paviljoen

- **Tienduizenden archeologische rapporten nu digitaal**, volg deze link [Tienduizenden archeologische rapporten digitaal beschikbaar / Nieuwsbericht | Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed](#)
- **ruim 51.000 personen toegevoegd** aan de Brabantse gevangenisregisters (1821-1922) <https://www.bhic.nl/> Het geheugen van Brabant. Buiten dit nieuws veel historische informatie te vinden.

Vorbereiding Excursie: Dit jaar hebben we gekozen voor het thema van de watersnoodramp van 1953. De lezing heeft ons geïnspireerd om het Watersnoodmuseum en de plaats Zierikzee nader te bekijken. Inmiddels hebben we deze plaatsen bezocht en het ziet er fantastisch uit. De stad heeft een interessante binnenstad met vele historische gebouwen en winkeltjes die passen bij het historische karakter van Zierikzee. Er zijn gezellige horecagelegenheden en laten we hopen op mooi weer, zodat we ook kunnen genieten van de terrassen. De datum is, onder voorbehoud, vastgesteld op **zaterdag 30 september 2023**. Noteer deze datum alvast in uw agenda. We zullen het vertrek iets moeten vervroegen om niet in tijdnood te komen. Minstens een uur vrije tijd maakt onderdeel uit van ons draaiboek.

Van onze bibliotheek

Circulatie heemkunde bladen

Wist u dat binnen de kring diverse bladen circuleren die in een roulatiesysteem onder de leden worden doorgegeven? Heeft u hiervoor interesse kunt u zich opgeven bij Bernadette Monshouwer of via email info@oudheidkundige-kring-geertruidenberg.nl

Een overzicht van deze bladen treft u hieronder;

- **De Klok** Heemkundekring Made en Drimmelen
- **De Mulder** Heemkring Molenheide in Gilze en Rijen
- **De Wazerwijen** Heemkundekring de Heerlyckheit in Dongen
- **Engelbrecht van Nassau** Erfgoedvereniging Engelbrecht van Nassau in Breda
- **Effè Lustere** Historische vereniging Werkendam en De Werken
- **De Waterschans** Geschiedkundige kring Bergen op Zoom
- **De Koerier** Brabants Heem (alle uitgaven zijn als pdf te downloaden op <https://www.brabantsheem.nl/?s=koerier>)
- **Saillant** Stichting Menno van Coehoorn (de laatste uitgave is op de website te lezen, of als pdf te downloaden op <https://coehoorn.nl/om-te-weten/saillant/>)
- **Tijdschrift van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed** (een abonnement op dit blad is gratis. U kunt u abonneren op <https://www.cultureelerfgoed.nl/abonneren>)
- **In Brabant** Tijdschrift voor het Brabants Erfgoed
- **De Heerlijkheid** Heemkundekring De Heerlijkheid Oosterhout (oude exemplaren van 2013 t/m 2019 zijn als pdf te downloaden op <https://www.hkoosterhout.nl/multimedia/ledenbladen>)
- **De Senspaol** Heemkundekring Op 't Goede Spoor in Waspik

Van de redactie

Beste leden van de Oudheidkundige Kring Geertruydenberghe,
Mocht u kopij willen aanleveren voor het KringNieuws of NieuwsFlits wil ik u dit even mee geven:

De uiterste inleverdatum van kopij voor KringNieuws nr. 5 is 28-04-2023. Het KringNieuws valt dan in de week van 08-05-2023 bij u in de brievenbus of in de mailbox. IVM de vakantieperiode kan de datum afwijken.

Mocht er tussendoor belangrijk nieuws te melden zijn wordt een NieuwsFlits via email verzonden.

Stuur **kopij** als Word-document, platte tekst, dus zonder opmaak.

Stuur **foto's** (onder vermelding van wie, wat, waar en wanneer) naar redactie **John François:** john.francois@hotmail.com

Met vriendelijke groet,
De redactie KrindNieuws

